

1995/96

Årsrapport för universitet
& högskolor 1995/96

Kortversion

1995/96

Årsrapport för universitet &
högskolor 1995/96 - Kortversion

Högskoleverkets
rapportserie 1997:19 R
ISSN 1400-948X
ISRN HSV-R--97/19--SE

Redaktör:
Vaika Pielbusch, Jan-Åke Engström

Grafisk form & Figurer:
Högskoleverkets
informationsavdelning

Omslagsbild:
Ingemar Eldbom

Tryck:
Fälths Tryckeri, Värnamo,
augusti 1997

Förord

Denna kortversion är en sammanfattning av Årsrapport för universitet & högskolor 1995/96. Målsättningen med kortversionen är att kunna erbjuda en snabb översikt av verksamheten inom högskolesektorn 1995/96. Mer detaljerad information och statistik finns tillgänglig i årsrapporten med tillhörande tabellbilaga. Dessutom finns en kortversion på engelska. Samtliga publikationer kan beställas från Högskoleverket, uppföljningsavdelningen.

Tel: 08-453 70 00. Fax: 08-453 70 30.

Internet:www.hsv.se

Innehåll

Högskolesektorn	5
Fakta om högskolesektorn 1995/96	6
Grundutbildning	8
Utbildningsuppdragen till universitet och högskolor	13
Studenterna, ht 1985 och ht 1995	17
Regional rekrytering till universitet och högskolor	18
Kvalitetsutveckling inom grundutbildningen	19
Antalsuppgifter studerande 1995/96	21
Forskarutbildning	25
Forskning	29
Internationella kontakter	35
Kvalitetsarbete vid universitet och högskolor	37
Personalen vid universitet och högskolor	39
Ekonomi	43

Högskolesektorn

Under budgetåret 1995/96 som är ett förlängt budgetår (18 mån) fanns det totalt ett sjuttioal universitet och högskolor med statlig, kommunal eller enskild huvudman.

Den statliga delen av högskolesektorn bestod av 10 universitet och högskolor med fasta forskningsresurser, 7 konstnärliga högskolor i Stockholm samt 16 mindre och medelstora högskolor inklusive Lärarhögskolan i Stockholm och Idrottshögskolan i Stockholm. Dessutom anordnades statlig högskoleutbildning på uppdrag av Högskoleutbildningen på Gotland och Organisationskommittén för Södertörns högskola. Chalmers tekniska högskola, Högskolan i Jönköping samt Handelshögskolan i Stockholm har enskild huvudman. Vidare fanns 1995/96 19 landstingskommunala samt 3 enskilda vårdhögskolor. Hälsouniversitetet i Linköping och 6 vårdhögskolor har under budgetåret 1995/96 inordnats i statliga lärosäten. Från och med 1 juli 1995 har Gammelkroppa Skogsskola erhållit examensrättigheter. Härtill kommer 7 mindre högskolor med enskild huvudman.

Fakta om högskole- sektorn 1995/96

Studenter och lärare	läsåret 1995/96
Antal högskolenybörjare	66 330
Antal registrerade studenter i grundutbildning	285 800
Antal examina i grundutbildningen	31 570
Antal nyantagna till forskarutbildning	3120
Antal aktiva studerande i forskarutbildning	15580
Antal avlagda doktorsexamina	1 600
Antal avlagda licentiatexamina	825
Antal helårsstudenter totalt	233 070
varav vid	
universitet och högskolor med	
fasta forskningsresurser	151 630
mindre och medelstora högskolor	62 540
konstnärliga högskolor	2 000
vårdhögskolor	16 900
Antal helårsprestationer totalt	193 670
varav vid	
universitet och högskolor med	
fasta forskningsresurser	124 530
mindre och medelstora högskolor	51 640
konstnärliga högskolor	1 900
vårdhögskolor	15 500
Årsverken av all personal vid statliga, kommunala och enskilda universitet och högskolor	44 400

varav av all undervisande och forskande personal	21 000
Antal årsverken av professorer, lektorer, adjunkter och forskarassistenter	15 500
Andel årsverken av professorer, lektorer, adjunkter och forskarassistenter med doktorsexamen	51 %
varav vid	
universitet och högskolor med fasta forskningsresurser	65 %
mindre och medelstora högskolor	24 %
konstnärliga högskolor	1 %
vårdhögskolor	8 %

Kostnader (miljoner kronor)	Kalenderåret 1996
Högskolesektorns totala kostnader	34 700
varav	
statliga universitet och högskolor (netto)	25 600
vårdhögskolor	1 000
enskilda utbildningsanordnare	2 200
studiestöd m.m. till högskolestuderande	5 700
myndigheter m.m.	200
Verksamhetens kostnader vid statliga universitet och högskolor (netto)	25 600
varav vid	
universitet och högskolor med fasta forskningsresurser	21 740
mindre och medelstora högskolor	3 670
konstnärliga högskolor	360

Grundutbildning

Under läsåret 1995/96 fortsatte den kraftiga ökningen av antalet studenter i grundläggande högskoleutbildning som har pågått sedan början av 1990-talet. Såväl antalet sökande som antalet nybörjare och registrerade uppvisar en ökning jämfört med föregående läsår.

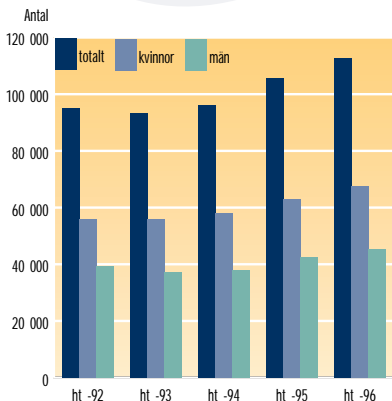
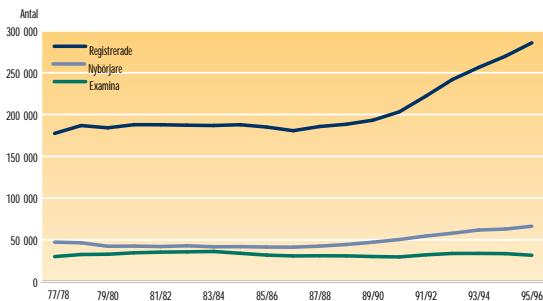

Fig 4. Antal sökande som ej tidigare varit registrerade höstterminerna 1992-1996.

Inför höstterminen 1996 var det 113 000 personer som inte tidigare studerat i högskolan som sökte en utbildningsplats, vilket innebär en ökning med drygt 7000 personer jämfört med höstterminen 1995.

Antalet högskolenyborjare, dvs. personer som inte tidigare studerat i högskolan, var 66 300, vilket är en ökning med 5 procent från föregående läsår.

Utveckling av antalet högskolenyborjare, registrerade studenter och examina 1977/78-1995/96.

Nära 286 000 personer studerade vid universitet och högskolor. Det är en ökning med 6 procent jämfört med läsåret 1994/95. Andelen kvinnor var 57 procent, en nivå som i stort sett varit konstant sedan början av 1980-talet. Andelen studenter under 25 år har under 1990-talet ökat från 46 procent för att läsåret 1994/95 uppgå till 50 procent. Ökningen har inte fortsatt under 1995/96 utan i stället planat ut på

femtioprocentnivån. Studenterna under 21 år har minskat sin andel samtidigt som studenter i åldrarna 22-24 år har ökat.

Antalet examina från grundläggande högskoleutbildning nådde en toppnotering 1994/95 på 34 000 examina. Läsåret 1995/96 minskade antalet examina kraftigt till 31 600. Nedgången beror till stor del på minskad examination av fritidspedagoger och förskollärare i samband med att dessa utbildningar

förlängdes och ersattes av barn- och ungdomspedagogisk examen. Den minskade examinationen ligger i linje med statsmakternas intentioner beträffande dessa utbildningar. Andelen examina från

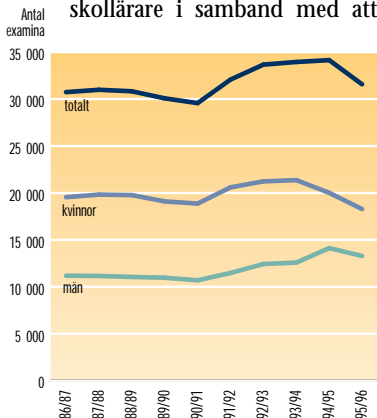

Fig 18. Antal examina 1986/87-1995/96.

utbildningar omfattande tre år eller däröver har ökat under hela 1990-talet. Läsåret 1990/91 var denna andel 43 procent för att läsåret 1995/96 ha stigit till nästan 85 procent.

Utbildningskapaciteten inom grundutbildningen har ökat med cirka 85 procent under den senaste tioårsperioden. Det totala antalet helårsstudenter läsåret 1995/96 var drygt 233 000 vilket är en ökning med 7 procent jämfört

med läsåret 1994/95. Universitet och högskolor med fasta forskningsresurser hade 65 procent av den totala utbildningskapaciteten inom grundutbildningen medan de mindre och medelstora

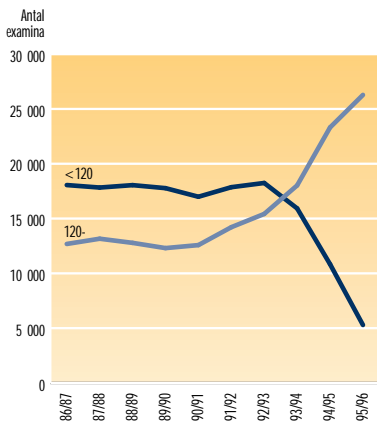

Fig 23. Antal examina 1986/87-1995/96 efter examenslängd.

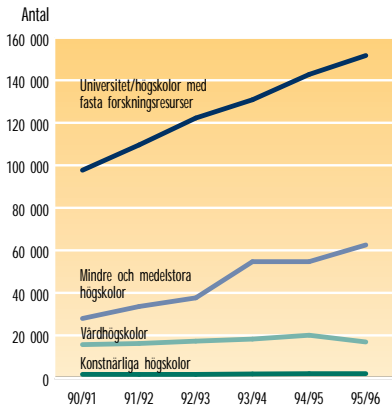

Fig 30. Utvecklingen av antalet helårsstudenter/utnyttjade studieplatser läsåren 1990/91-1995/96.

högskolorna svarade för 27 procent. De konstnärliga högskolorna hade 1 procent och vårdhögskolorna 7 procent.

Utbildningsuppdragen till universitet och högskolor

Varje lärosäte erhöll för treårsperioden 1993/94-1995/96 ett utbildningsuppdrag som beslutades av riksdagen. Uppdragen avsåg bl.a. krav på ett minsta antal av *vissa examina*. Vidare fastställdes ramar för *utbildningsutbudets inriktning* uttryckt som det högsta antalet helårsprestationer inom respektive utbildningsområde eller grupp av utbildningsområden som kan ge ersättning under treårsperioden. För varje budgetår fastlades den högsta samlade ersättningen för helårsstudenter och helårsprestationer – ett s.k. *takbelopp*.

Beträffande kravet på minsta antalet examina kan konstateras att så gott som samtliga lärosäten redovisar fler examina om minst 120 poäng än vad som angivits i uppdragen. Störst skillnad mellan uppdragen och redovisat antal examina gäller grundskollärarexamina

med inriktning mot årskurserna 4-9 där redovisat antal examina endast uppgår till hälften av uppdragens minimiantal. Även antalet gymnasieläraryr-examina underskrider kraftigt uppdragens krav. Antalet läkar- och tandläkarexamina motsvarar ungefär de ställda kraven. Det totala antalet avlagda civilingenjörsexamina under treårsperioden var något fler än uppdragens minimiantal.

Examen	Minsta antal examina enl. uppdragen	Redovisat antal examina
Examina om minst 80 poäng (kostn.)	885	864
Examina om minst 120 poäng	54 560	63 788
Civilingenjörsexamen	8 945	9 109
Grundskolläraryrsexamen 1-7	6 270	6 035
Grundskolläraryrsexamen 4-9	4 590	2 289
Gymnasieläraryrsexamen	4 430	3 057
Läkarexamen	2 221	2 253
Tandläkarexamen	570	568

Flertalet lärosäten redovisade per den 30 juni 1996 helårsprestationer för vilka de inte kunnat få ersättning och som alltså ej rymts inom de ramar som statmakterna fastställt dels för utbildningsutbudets inriktning och dels i form av takbelopp. Det sammanlagda

värdet av icke ersatta helårsprestationer var vid nämnda tidpunkt *drygt en miljard kronor*. Detta belopp motsvarar cirka *40 000 studenter* inom det samhällsvetenskapliga området. Universiteten och högskolorna har alltså under treårsperioden 1993/94-1995/96, helt i enlighet med gällande regler, givit plats åt betydligt fler studenter än vad de fått ersättning för. Huvudorsaker till de överintag som gjorts har dels varit osäkerheten inför det nya resurstilldelningssystemet, dels arbetsmarknadsläget som medfört att lärosätena velat ge tillträde till fler ungdomar än vad takbeloppen medgivit.

Överintagen har i många fall inneburit stora undervisningsgrupper och överbelastning på lärare och lokaler.

Under treårsperioden har de flesta universitet och högskolor haft ett antal särskilda åtaganden utöver det ordinarie uppdraget. De särskilda åtagandena har avsett tekniskt-naturvetenskapligt basår, sommarkurser, s.k. NT-utbildning, ettåriga språkutbildningar,

aspirantutbildning för arbetslösa invandrare med akademisk utbildning samt en tillfällig utökning av kurser i humaniora, samhällsvetenskap och juridik. Beträffande basåret har lärosätena redovisat sammanlagt cirka 5 200 helårsstudenter under treårsperioden, vilket var 800 färre än uppdragen. Redovisningen av de särskilda åtagandena vad gäller NT-utbildning och aspirantutbildning visar att lärosätena sammantaget inte nått upp till den volym som angivits i utbildningsuppdragen. Sommarkurserna har under treårsperioden omfattat 7 700 helårsstudenter.

Studenterna

– en jämförelse av de studerande
höstterminerna 1985 och 1995

Under perioden 1985 till 1995 ökade antalet studenter i Sverige med cirka 55 procent. Större delen av ökningen har skett under 1990-talet. År 1985 var andelen för någon åldersklass som högst cirka 12 procent. Detta gällde för både män och kvinnor. Maximum inträffade i åldersklassen 22 år för kvinnorna och 23 år för männen. 1995 hade motsvarande värden ökat till över 25 procent för kvinnorna och nära 20 procent för männen. Den största relativa ökningen har skett i åldersklasserna mellan 19 och 24 år. Det ökade antalet studieplatser har resulterat i att en större andel personer upp till trettioårsålder kan bedriva högskolestudier samt att andelen kvinnor över 30 år som studerar vid universitet och högskolor har ökat.

Regional rekrytering till universitet och högskolor

Rekryteringstäthet per län

Högskolenybörjare/1000 inv 18-64 År

Län	1986/87	1989/90	1992/93	1995/96
Västerbotten	9,5	10,0	13,4	14,9
Norrbottnen	8,4	9,0	11,5	13,9
Kronoberg	8,1	11,1	12,9	13,8
Blekinge	8,7	9,8	11,2	13,1
Västernorrland	7,8	9,3	12,4	13,1
Jönköping	8,5	9,1	10,7	12,5
Uppsala	9,0	11,8	11,4	12,3
Jämtland	7,8	8,2	11,0	12,3
Götaland	6,3	6,4	8,4	12,2
Halland	7,9	9,0	11,4	12,2
Västmanland	8,6	8,1	10,5	12,1
Kalmar	7,8	8,8	11,0	11,8
Skaraborg	8,1	8,2	11,5	11,6
Södermanland	7,8	8,3	10,3	11,4
Kristianstad	8,7	8,7	10,7	11,3
Malmöhus	9,1	9,9	10,9	11,3
Kopparberg	6,7	7,6	9,1	11,3
Värmland	7,8	7,8	10,8	11,2
Älvsborg	8,1	8,2	10,7	11,1
Örebro	7,5	9,1	10,5	11,0
Gävleborg	7,2	8,4	10,5	10,7
Göteborg och Bohus	8,9	8,9	11,1	10,5
Stockholm	8,6	9,0	9,7	10,2
Östergötland	8,2	8,5	10,0	10,0

Andelen högskolenybörjare per 1000 invånare, dvs. promille av befolkningen i respektive län, används som mått på rekryteringstäthet. Läsåret 1995/96 hade Västerbottens län den högsta rekryteringstätheten. Där var nästan 15 promille av befolkningen högskolenybörjare. Sedan följde Norrbottens och Kronobergs län med nästan 14 promille. Lägst rekryteringstäthet hade Östergötlands och Stockholms län samt Göteborgs och Bohuslän.

Kvalitetsutveckling inom grund- utbildningen

En av Högskoleverkets uppgifter är att föreskriva om rätt för universitet och högskolor med offentlig huvudman att utfärda examina. Verket yttrar sig till regeringen när det gäller examensrätt för enskilda utbildningsanordnare. Under budgetåret 1995/96 har Högskoleverket avslutat 43 examensrättsprövningar varav 26 avsåg lärosäten med offentlig huvudman och 17 avsåg enskilda utbildningsanordnare. Prövningarna för lärosäten med offentlig huvudman gällde framför allt examensrätt för magisterexamen i olika ämnen samt vissa yrkesexamina. När det gäller enskilda utbildningsanordnare har prövningarna främst gällt högskoleexamen med olika inriktningar.

Universitet och högskolor har under 1995/96 genomfört ett antal utvärderingar av större eller mindre omfattning allt ifrån kursvärderingar till utvärderingar av enstaka utbildningar eller samtliga program.

Många av lärosätena har också ingått i de nationella utvärderingar som genomförts inom Högskoleverkets ram. Dessa har under perioden omfattat grundskollärautbildningen och de medellånga vårdutbildningarna. Den tidigare nationella utvärderingen av grundutbildningen i matematik har följts upp med en redovisning från berörda lärosäten av genomförda åtgärder.

Grundutbildningsrådet har till uppgift stödja insatser för att utveckla grundutbildningens kvalitet och pedagogiska förnyelse. I januari 1996 tillfrågades ett fyrtiotal projektledare om arbetet inom projekt som fått stöd av rådet. Svaren vittnar entydigt om att projektstödet möjliggjort förändringar som annars inte kunnat genomföras. De bärande projektidéerna har i många fall medfört ändringar i kursplaner och utbildningens uppläggning och genomförande. Studenterna har genomgående varit positiva.

Antalsuppgifter studerande 1995/96

*Registrerade, helårsstudenter (HST), helårsprestationer (HPR)
och antal examina i grundutbildningen*

	Registrerade Totalt	Varav kvinnor %	HST	HPR	Examina
Toralt	285 802	57	233 072	193 666	31 570

Universitet och högskolor med fasta forskningsresurser

	Tot. Reg	Varav kvinnor (%)	HST	HPR	Examina
Uppsala universitet	26 169	55	19 797	15 691	2 604
Lunds universitet	34 018	52	27 768	22 359	3 698
Göteborgs universitet	29 515	61	22 455	18 439	2 896
Stockholms universitet	30 837	58	22 340	17 304	2 185
Umeå universitet	18 805	57	14 274	11 881	1 876
Linköpings universitet	14 269	49	12 695*	10 713*	1 720
Karolinska institutet	4 183	65	2 953	2786	479
Kungl. Tekniska högskolan	12 024	23	9 053	7753	1 426
Högskolan i Luleå	7 211	48	5 953	5016	821
Sveriges lantbruksuniversitet	3 391	54	2 339	2314	427
Chalmers tekniska högskola	8 212	20	6 951	6083	1 103
Handelshögskolan i Stockholm	1 500	30	1 477	1087	203
Högskolan i Jönköping	4 151	55	3 574	3104	558
TOTALT	186 485	52	151 630	124 530	19 996

* Inklusive Hälsouniversitetet i Linköping

Mindre och medelstora högskolor

	Tot. Reg	Varav kvinnor (%)	HST	HPR	Examina
Högskolan i Borås	3 967	61	2 936	2 404	337
Högskolan Dalarna	4 598	56	3 704	3 151	451
Högskolan i Gävle/Sandviken	4 561	58	3 475	2 787	414
Högskolan i Halmstad	4 183	58	3 144	2 551	289
Högskolan i Kalmar	3 951	55	3 093	2 639	476
Högskolan i Karlskrona/Ronneby	2 179	40	1 638	1 329	148
Högskolan i Karlstad	8 093	58	6 525	5 332	892
Högskolan Kristianstad	3 554	64	2 651	2 250	357
Högskolan i Skövde	2 685	48	2 510	1 942	187
Högskolan i Trollhättan/Uddevalla	2 301	54	1 520	1 248	151
Högskolan i Växjö	6 858	55	5 313	4 027	741
Högskolan i Örebro	8 742	64	6 981	6 043	834
Idrottshögskolan i Stockholm	451	46	479	442	62
Lärarhögskolan i Stockholm	8 217	80	4 382	3 954	999
Mitthögskolan	10 455	58	8 351	6 896	1 014
Mälardalens högskola	7 231	55	5 320	4 220	458
Högskoleutbildning på Gotland			(378)	(361)	
Ericastiftelsen	137	83	43	43	12
Johannelunds Teologiska Institut	66	44	32	29	5
Gammelkroppa skogsskola	18	11	18	18	-
Stiftelsen Stora Sköndal	180	78	300	221	29
Teologiska Högskolan i Stockholm	143	56	78	64	8
Örebro Missionsskola	34	26	52	51	6
TOTALT	81 163	59	62 546	51 642	7 870

Vårdhögskolor

	Tot. Reg	Varav kvinnor (%)	HST	HPR	Examina
Blekinge internationella hälsöhögskola	469	89	442	424	68
Bohusläns vårdhögskola	295	89	353	347	47
Hälsöhögskolan i Jönköping	1817	86	1 290	1 099	195
Hälsöhögskolan i Stockholm	2 558	91	2 303	2 085	417
Hälsöhögskolan i Umeå	2 003	86	1 331	1 276	248
Hälsöhögskolan i Värmland	787	91	490	446	121
Hälsouniversitetet i Linköping	1 233	89	*	*	193
Kalmar läns vårdhögskola	773	90	450	381	78
Skaraborgs vårdhögskola	721	88	592	555	97
Vårdhögskolan Boden	839	87	569	553	96
Vårdhögskolan i Borås	813	88	498	453	127
Vårdhögskolan Falun	794	90	524	501	131
Vårdhögskolan Gävle	766	89	715	686	104
Vårdhögskolan i Göteborg	1 987	89	1 784	1 631	428
Vårdhögskolan Kristianstad	729	90	558	476	126
Vårdhögskolan Lund/Helsingborg	1 772	91	1 156	1 044	201
Vårdhögskolan i Malmö	920	88	858	850	149
Vårdhögskolan i Uppsala	1 301	87	919	834	177
Vårdhögskolan i Vänersborg	820	89	583	543	61
Vårdhögskolan i Växjö	990	84	607	558	99
Ersta högskola	348	93	210	200	54
Röda Korsets sjuksköterskeskola	528	90	370	354	85
Sophiahemmets sjuksköterskeskola	291	94	300	300	78
TOTALT	23 349	89	16 900	15 595	3 380

* Se Linköpings universitet

Konstnärliga högskolor

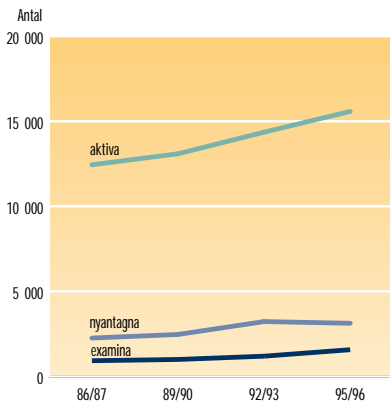
	Tot. Reg	Varav kvinnor (%)	HST	HPR	Examina
Danshögskolan	138	88	101	91	10
Dramatiska institutet	326	63	112	112	10
Konstfack	513	66	600	544	125
Kungl. Konsthögskolan	249	54	220	220	20
Kungl. Musikhögskolan i Stockholm	589	49	581	570	92
Operahögskolan i Stockholm	86	63	39	37	10
Teaterhögskolan i Stockholm	49	49	76	76	17
Ingesunds Musikhögskola	154	56	152	147	19
Stockholms Musikpedagogiska Institut	127	46	116	105	21
TOTALT	2 225	59	1 996	1 901	324

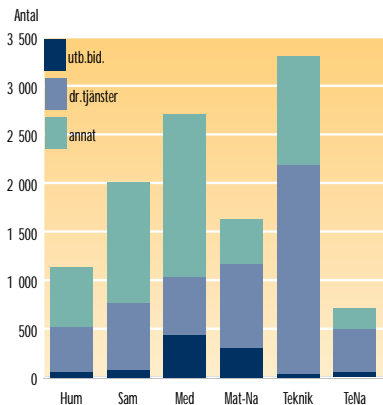
Forskarutbildning

Under den senaste tioårsperioden har antalet nyantagna till forskarutbildning ökat med 38 procent. Läsåret 1995/96 antogs 3 120 personer till forskarutbildning. Andelen kvinnor bland de nyantagna har under tioårsperioden ökat från 31 till 40 procent. Totalt fanns det nära 16 000 aktiva forskarstuderande (aktivitetsgrad över tio procent).

De aktiva forskarstuderandena finansierade sina studier på olika sätt. Närmare 8 procent hade utbildningsbidrag och 38 procent innehade en doktorandtjänst.

Forskarutbildning: aktiva, nyantagna och examinerade 1986/87-1995/96.

Studiefinansiering på de större fakulteterna höstterminen 1996.

Cirka 40 procent hade någon annan form av finansiering såsom stipendier, universitetstjänst eller förvärvsarbete med forskningsanknytning. Det finns även doktorander som finansierar sina

studier via studiemedelssystemet. Inom medicinsk fakultet finansierade närmare hälften av doktoranderna med klinisk inriktning sina studier genom förvärvsarbete, företrädesvis läkartjänst.

Antalet doktors-

examina har under den senaste

tioårsperioden

ökat med närmare

70 procent. Läs-

året 1995/96 av-

lades 1604 dok-

torsexamina och

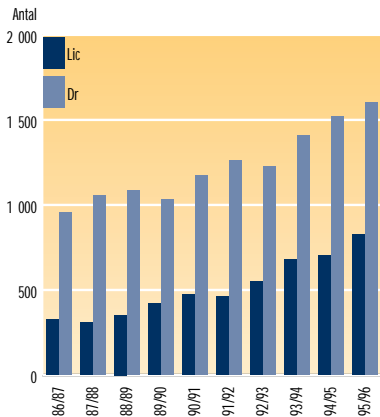
825 licentiat-

examina. Andelen

kvinnor bland

dem som avlade doktorsexamen var 32 procent vilket

är en procentenhet lägre än föregående år.

Doktors- och licexamina 1986/87-1995/96.

Antal nyantagna, aktiva och doktors- och licentiatexamen per fakultet läsåret 1995/96

Fakultet	Nyantagna 1995/96		Aktiva* ht-95	Andel kvinnor	Doktorsexamen		Lic examen	
	Tot	därav kv			Tot	därav kv	Tot	därav kv
Hum	340	118	2 201	49%	113	47	21	11
Teo	35	18	243	35%	18	3	3	-
Jur	32	11	161	43%	9	4	3	-
Sam**	510	219	2 762	43%	170	61	126	51
Med	778	375	2 980	44%	478	181	53	28
Odont	27	16	204	46%	26	11	6	3
Farm	17	9	138	59%	20	10	-	-
Mat-nat	307	120	1665	35%	208	59	98	33
Teknisk	757	178	3504	22%	358	65	426	92
Te-naturv	149	48	687	28%	95	22	55	16
Fil fak	33	17	229	52%	19	12	9	5
Lant vet	67	29	403	47%	46	21	11	4
Skogs vet	41	13	273	25%	22	7	10	2
Vet med	29	16	129	58%	22	10	4	1
Summa	3 122	1 250	15579	38%	1604	513	825	246

* Doktorand som har en aktivitetsgrad över 10%

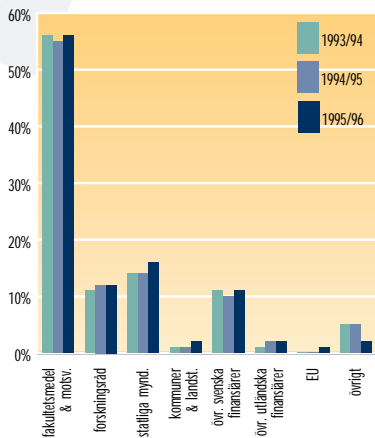
** Inkl Handelshögskolan i Stockholm och Högskolan i Jönköping

Forskning

Högskolesektorn svarar för cirka en fjärdedel av de resurser som går till forsknings- och utvecklingsarbete (FoU) i Sverige. Tre fjärdedelar utförs inom företagssektorn och den offentliga sektorn utanför universitet och högskolor.

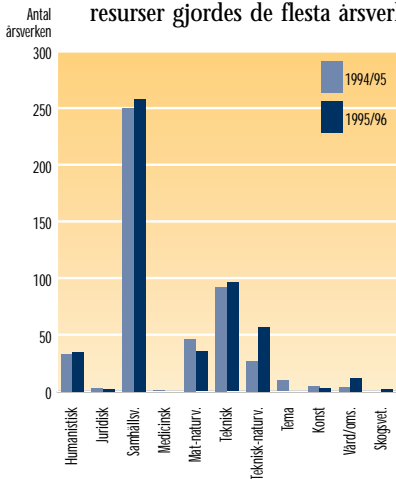
Enligt lärosätenas årsredovisningar utfördes under läsåret 1995/96 omkring 17 000 FoU-årsverken vid universitet och högskolor, vilket är en marginell minskning i förhållande till 1994/95. Den

helt dominerande delen, 16 300 FoU-årsverken, utfördes vid universitet och högskolor med fasta

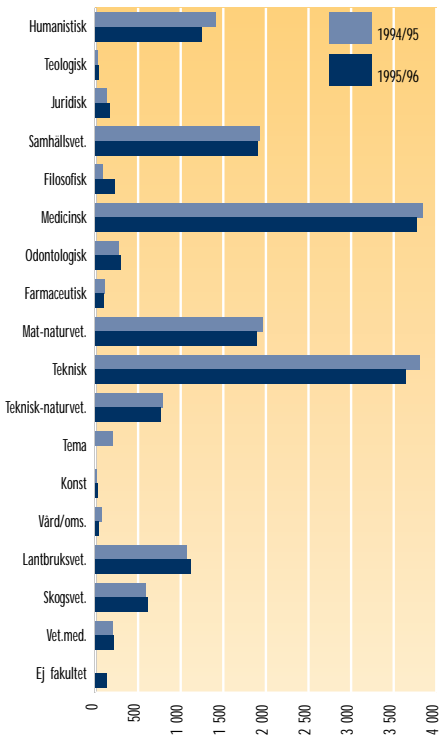
FoU-finansiering budgetären 1993/94-1995/96.

forskningsresurser. Vid de mindre och medelstora högskolorna utfördes knappt 500 årsverken och vid vårdhögskolor och konstnärliga högskolor resterande del. Vid universitet och högskolor med fasta forskningsresurser gjordes de flesta årsverkena vid medicinska

FoU-årsverken vid mindre och medelstora högskolor budget-åren 1994/95 och 1995/96 (12 månader).

och tekniska fakulteter, medan den övervägande delen av FoU-verksamheten vid de mindre och medelstora högskolorna avsåg det samhällsvetenskapliga området.

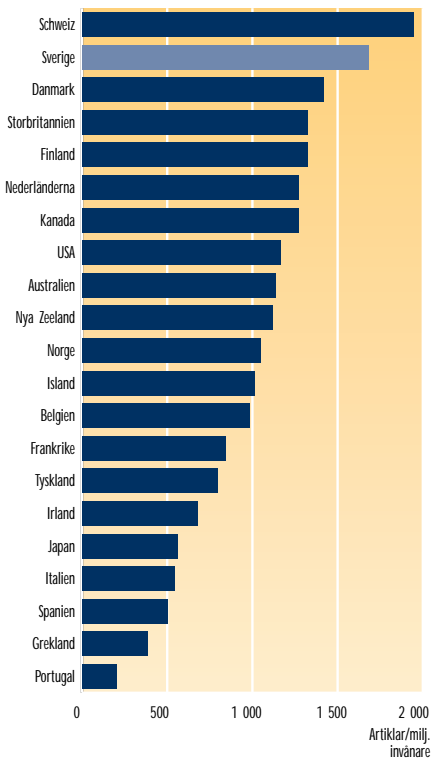

FoU-årsverken vid universitet och högskolor med fasta forskningsresurser 1994/95 och 1995/96 (12 månader).

Svenska forskare har under 1990-talet publicerat fler vetenskapliga artiklar för varje år. Sverige hävdar sig väl om man använder publicerade vetenskapliga artiklar som mått på forskningsaktivitet. Om antalet artiklar relateras till folkmängden kommer Sverige på andra plats efter Schweiz vid en jämförelse av OECD-länder. Samförfattarskap över nationsgränserna har ökat markant liksom samförfattande av vetenskapliga artiklar mellan forskare i Sverige.

Läsåret 1995/96 fanns det 2 255 professorer vid universitet och högskolor. Under treårsperioden 1993/94-1995/96 har antalet professorer ökat med 158 eller med 7,5 procent. Ökningen har varit störst inom samhällsvetenskaplig fakultet som ökat antalet professorer med nära 25 procent. Vid den filosofiska fakulteten vid Linköpings universitetet mer än fördubblades antalet professorer under treårsperioden från 5 professorer till 11 professorer 1995/96.

Antal publicerade vetenskapliga artiklar per miljon invånare 1996.

Antal professorer fakultetsvis 1992/93 och 1995/96.

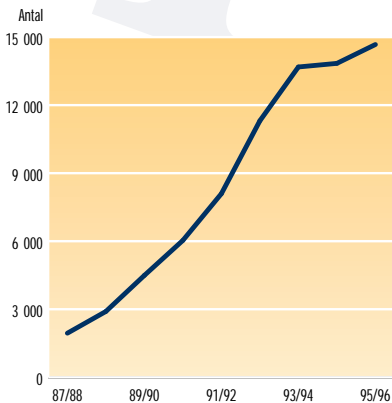
Fakultet	antal professorer	
	1992/93	1995/96
Medicinsk	538	569
Teknisk	447	477
Samhällsvet	248	309
Mat-natvet	192	200
Humanistisk	167	181
Lantbruksvetenskaplig	97	98
Teknisk-naturvetenskaplig	85	87
Konstnärlig	56	61
Juridisk	59	58
Skogsvetenskaplig	53	55
Odontologisk	57	53
Veterinärmedicinsk	39	37
Teologisk	25	28
Temaforskning	17	19
Farmaceutisk	12	12
Filosofisk	5	11
Summa	2 097	2 255

Högskoleverket har givit rätt åt nio mindre och medelstora högskolor att få inrätta sammanlagt 51 professorer. Av dessa var 22 professorer inom områdena naturvetenskap/teknik/data medan 18 var inom det samhällsvetenskapliga området och 10 inom det humanistiska. En professur avsåg det idrottsliga området.

Internationella kontakter

I universitetens och högskolornas verksamhet förekommer många slag av internationella kontakter. Forskningen är ofta internationell till sin karaktär och utländska studenter, forskare och lärare är ett vanligt inslag i den högre utbildningen. Ett stort antal svenska studenter, forskare och lärare är varje år verksamma i något annat land.

Läsåret 1995/96 studerade uppskattningsvis 20 000 svenskar vid en utländsk högskola under en längre eller

Antal utlandsstuderande utanför utbytesprogram med studiemedel ("free movers") läsåren 1987/88-1995/96.

kortare period. Av dessa sökte nästan 15 000 utbildning på egen hand medan cirka 5000 deltog i utbytesprogram av något slag. EU-programmet Erasmus hade nära 3 000 utresande svenska studenter läsåret 1995/96. Antalet utländska studenter/gäststudenter som redovisats i lärosätenas årsredovisningar uppgår till drygt 5 000 vilket är en underskattning eftersom flera lärosäten inte kunnat redovisa sina utländska studenter.

Kvalitetsarbete vid universitet och högskolor

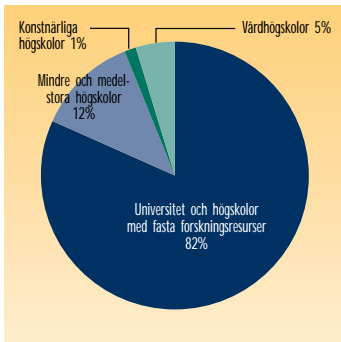
Statsmakterna följer upp lärosätenas kvalitetssäkring och kvalitetsutveckling på flera olika sätt. En uppgift för Högskoleverket i detta sammanhang är att bedöma kvalitetsarbetet vid universitet och högskolor. Bedömningarna avser samtliga lärosäten. I en första omgång genomförs bedömningarna under treårsperioden 1996-1998. De viktigaste momenten är en självvärdering från högskolan, ett platsbesök av en grupp externa bedömare samt ett återföringsmöte med utgångspunkt i gruppens rapport. Under budgetåret 1995/96 har kvalitetsarbetet vid fem lärosäten bedömts. Därutöver har en stor del av bedömningsprocessen genomförts för ytterligare sju högskolor.

De första bedömningarna visar att kvalitetsarbetet har olika inriktning och utformning vid de utvärderade lärosätena, men också att man kommit olika långt. Genomgången av samtliga universitets och högskolors

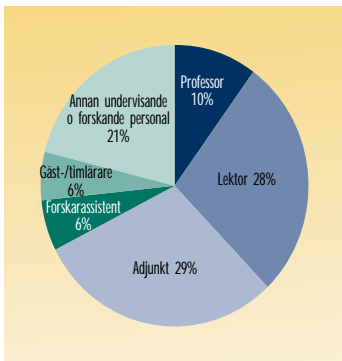
årsredovisningar visar dock på en generell intensifiering av arbetet med och diskussionerna kring frågorna om kvalitetsutveckling under budgetåret. Många vittnar även om ett tydligt ökat intresse och engagemang bland personalen för dessa frågor.

Personalen vid universitet och högskolor

Under läsåret 1995/96 utfördes sammanlagt 44 400 årsverken av all personal vid statliga, kommunala och enskilda universitet och högskolor i Sverige. Andel årsverken utförda av kvinnor var 47 procent. 21 000 årsverken avsåg lärare inklusive gäst- och timplärare och annan undervisande och forskande personal. Andelen kvinnor var här 34 procent. Innehavare av doktorandtjänster utförde 6 170 årsverken varav 35 procent av kvinnor. Vid universitet och högskolor med fasta forskningsresurser utfördes 82 procent av samtliga årsverken och vid de mindre och medelstora

Årsverken läsåret 1995/96 utförda vid olika typer av lärosäten, procentuell fördelning.

Årsverken läsåret 1995/96 utförda av professorer, lektorer, adjunkter, forskarassistenter, gäst-/timlärare samt annan undervisande och forskande personal, procentuell fördelning.

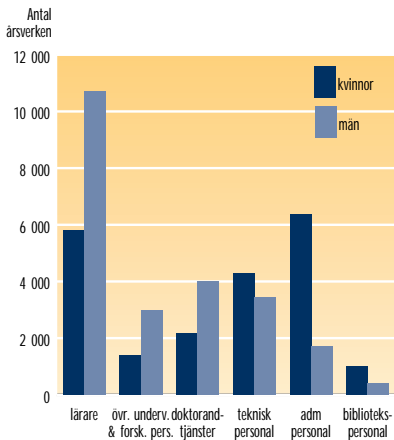
högskolorna 12 procent. De konstnärliga högskolorna svarade för 1 procent och vårdhögskolorna för 5 procent.

Antalet helårsstudenter per årsverken av samtliga lärarkategorier inklusive gäst- och timlärare och annan undervisande

och forskande personal skiljer sig avsevärt mellan olika typer av lärosäten. De mindre och medelstora högskolorna har som grupp nästan dubbelt så många helårsstudenter per årsverken av samtliga lärare som universiteten och högskolorna med fasta forskningsresurser (19 resp. 10 läsåret 1995/96). Om man i stället relaterar antalet helårsstudenter till antalet lektorer och adjunkter, vars huvudsakliga arbetstid skall ägnas åt undervisning, blir bilden helt annorlunda. I

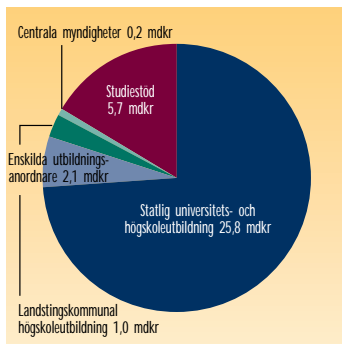
detta fall blir kvoten 20 för gruppen universitet och högskolor med fasta forskningsresurser och 22 för gruppen mindre och medelstora högskolor.

Antal årsverken 1995/96 fördelade på olika personal-kategorier.

Av gruppen professorer, lektorer, adjunkter och forskarassistenter utfördes totalt 51 procent av årsverkerna av personer med doktorsexamen under läsåret 1995/96. Vid universiteten och högskolorna med fasta forskningsresurser var denna andel 65 procent, vid de mindre och medelstora högskolorna 24 procent, vid de konstnärliga högskolorna 1 procent och vid vårdhögskolorna 8 procent.

Kvinnorna dominerar i gruppen administrativ personal och bibliotekspersonal. Bland samtliga lärare och innehavare av doktorandtjänster utfördes drygt en tredjedel av årsverken av kvinnor. Under tioårsperioden 1986/87 till 1995/96 har andelen kvinnor bland professorerna ökat från 5 till 8 procent och bland lektorerna från 17 till 22 procent.

Fördelning av de totala kostnaderna för högskolesektorn kalenderåret 1996 i miljarder kronor. Kostnaderna var totalt 34,7 miljarder kronor, exklusive internkostnader för högskolesektorn om 0,1 miljarder kronor. (Figuren tillhör Ekonomi-avsnittet).

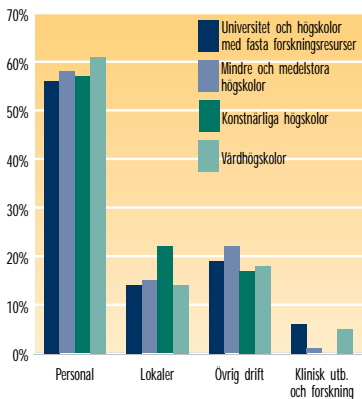
Ekonomi

De totala kostnaderna för högskolesektorn för det förlängda budgetåret 1995/96 (18 månader) kan uppskattas till 51,5 miljarder kronor. För kalenderåret 1996 kan motsvarande kostnader uppskattas till 34,7 miljarder kronor. Då har inräknats kostnader för utbildning och forskning/forskarutbildning vid statliga, kommunala och enskilda universitet och högskolor, kostnader vid centrala myndigheter samt studiestöd till högskolestuderande. Som jämförelse var kostnaderna för hela utbildningsväsendet i Sverige 122 miljarder kronor år 1995.

Universitet och högskolor med fasta forskningsresurser svarade för 82 procent av lärosätenas kostnader. De mindre och medelstora högskolorna svarade för 13 procent, de konstnärliga högskolorna för 1 procent och vårdhögskolorna för 4 procent. I jämförelse med budgetåret 1994/95 innebär detta att de mindre och medelstora högskolorna ökade sin andel med 2 procentenheter medan universitet och högskolor med fasta forskningsresurser och även vårdhögskolorna minskade sin andel med vardera 1 procentenhet.

Under budgetåren 1993/94 och 1994/95 har lärosätena redovisat stora positiva kapitalförändringar. De kapitalförändringar som nu redovisas för kalenderåret 1996 tyder på ett betydligt mindre ekonomiskt handlingsutrymme speciellt för de mindre och medelstora statliga högskolorna.

Uppdragsverksamheten vid universitet och högskolor fortsätter att öka. De flesta universitet och högskolor

Kostnadernas sammansättning vid olika grupper av lärosäten kalenderåret 1996.

med fasta forskningsresurser redovisar intäkter från uppdragsverksamhet på cirka 4 procent av de totala intäkterna. Vid de mindre och medelstora högskolorna var motsvarande andel omkring 8 procent.